

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 1708-02-15 א. ל. נ' א. ואח'

בפני כב' השופט מרדכי (מוטי) לוי

תובעת

א. א. ל.,

באמצעות ב"כ משרד עוה"ד יהב ושות'

נגד

נתבעים

1. י. א.,

2. י. א.,

באמצעות ב"כ עוה"ד ציפורה הרצליך ואסף לאור

פסק דין

לפניי תביעה בגין לשון הרע על בסיס פרסומים אשר נכתבו ברשת החברתית וזאת מכוח חוק איסור לשון הרע תשכ"ה-1965 (להלן: "החוק").

הרקע העובדתי:

1. התובעת והנתבעים הם אחים. בין הצדדים התנהל הליך נוסף (תמ"ש 11297-10-14) (להלן: "התביעה האחרת") שכלל תביעה של הנתבעים דכאן (להלן: "האחים") לפירוק שיתוף בבניין אותו ירשו הצדדים מהוריהם ועתרו לעשות כן על פי הסכם בין יורשים שנחתם בין הצדדים בשנת 1997. התובעת דכאן (להלן גם: "א."), התנגדה לתביעת האחים והגישה תביעה שכנגד שעיקרה ביטול ההסכם בין יורשים שנחתם כ-17 שנים עובר לכך, והגדלת חלקה בירושת הוריה, בניגוד להסכם בין יורשים מטעמים של פגמים בכריתת אותו הסכם.
2. ההליכים בתיק זה (דיון ההוכחות והגשת הסיכומים) התנהלו בצוותא עם התיק האחר בו ניתן פסק דין ביום 28/05/17.
3. "א." תבעה בגין 3 פרסומים:

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 1708-02-15 א. ל. נ' א. ואח'

- א. הפרסום הראשון: 'פוסט' של הנתבע 2 (להלן: "י.") על "הקיר" בעמוד הפייסבוק שלו. הפרסום הוא מיום 27/10 ברם אינו מציין שנה כלשהי. כך אף בכתב התביעה לא מציינת התובעת את מועד הפרסום.
 - ב. הפרסום השני: 'ציאט', שיחה בין הנתבע 1 (להלן: "צ.") לחברתה הטובה של התובעת, אחת גב' ר. ג., (להלן: "ר.") ומי שהעידה בשלב ההוכחות. צ'אט זה הוא מיום 05/09/2014.
 - ג. הפרסום השלישי: הודעת דוא"ל ששלח "צ." בחודש ינואר 2015 למנהלת החשבונות של התובעת אחת גב' כ..
 4. לכתב התביעה צרפה התובעת מכתב מיום 27/11/14 מטעם באי כוחה לבאי כוחו של "צ." בו נטען בין היתר: "1. בסמוך להגשת כתבי הטענות בתמ"ש 11297-10-14 א נ' א, נודע למרשתי כי מרשך פרסם בפייסבוק פוסט פוגעני המשמין והמוציא את דיבתה של מרשתי רעה... 2. הפוסט כמו גם ההכפשות מהוות פרסום הוצאת דיבה ולשון הרע לשם פגיעה בפרנסתה, בשמה הטוב של מרשתי, פוגעות בכבודה ובמוניטין שלה כזמרת וכאשת ציבור בעדה האאא". (נספח ג' לכתב התביעה)
 5. יהא זה ראוי לציין את ציר הזמן של ההליכים. התביעה הוגשה ביום 06/10/14, כתב ההגנה והתביעה שכנגד הוגשו ביום 16/11/14 וכתב ההגנה בתביעה שכנגד הוגש ביום 09/01/15. ביום 01/02/15 הוגשה התביעה מושא פסק דין זה.
 6. כאמור הדיונים, לרבות ההוכחות והסיכומים התנהלו ביחד עם התביעה האחרת אך לטעמי היה זה נכון להבדיל בין פסקי הדין ולא לתתם באותו פסק דין. בתביעה זו העידו התובעת, עדה מטעמה, חברתה הגב' ר. ג. והנתבע 2 במסגרת שני דיוני הוכחות.
- עיקר טענות התובעת:**
7. "י. האשים את "א." ב'פוסט' בעמוד שלו ברשת החברתית פייסבוק בזו הלשון: "המלחמה תעבור בירושה עם פ. ונ. וצ." שיושב בבית לפני התקף לב ישאר ללא כספים ויזרק לרחוב ואולי גם ללא אישה תשמרי על ההודעה"
 8. בתגובה מטעמו לפוסט נגדי של אחד ב. שמו כתב "י.": "ב. אתה צודק, הבעיה שאין עם מי לדבר, הבן אדם השתגע או שהשתן עלה לה לראש".

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 1708-02-15 א. ל. נ' א. ואח'

9. בניסיונותיו של "י." לרפות את ידי התובעת מניהול ההליך המשפטי כתב הוא "א., שנייה לפני שאת יוצאת לקרב, קחי בחשבון את הראיה שלי למרחקים, על פנייה לעורכי דין אני אגיב בפניה לעורכי דין חזקים..."
10. היקף החשיפה בפוסטים אלו מגיע לאלפי אנשים חלקם חברים של "י.", אנשי מוסיקה, תחום בו היא עוסקת.
11. היות שהתובעת אינה חברה ברשת החברתית פייסבוק נודע לה על הפוסט מחברתה ר. שהיא חברה של "י." בפייסבוק. בהיותה "האדם הסביר, אף הגב' ג. סברה כי פוסט זה הוא פוגעני והרה אסון כלפי התובעת, והפנתה את התובעת לפרסום". (סעיף 11 לתביעה).
12. ב"כ של התובעת פנה אל ב"כ האחים וביקש הסרת הפוסטים ומשלא נענה ביקש זאת אף במסגרת קדם המשפט בתביעה האחרת בדיון שהתקיים ביום 27/11/2014.
13. בשיחת צ'אט עם ר. "צ." כתב: "יבוא יום ותדעי שקדושה בבית נהפכה לקללה, ימים יגידו למה שא. גרמה, ופרקה משפחות בשביל בצע כסף, כל טוב לך או. יקירתי, ימים יגידו. בינתיים לא משלמת את שכר הדירה שהוא החמצן של החיים שלי". במענה לפוסט תגובה של ר. כתב "צ." "היא גמרה לנו את הנשמה, זו תהיה בכיה לדורות".
14. כך, האשים "צ." את "א." ש"עבדה" עליו והאשים אותה בהודעת דוא"ל ששלח למנהלת חשבונות של "א.", הגב' כ., "...והלך עליה שהיא מערימה קשיים, תיאר אותה כנקמנית וכי מי ש:"הצליחה למוטט אותי כספית ורפואית"" (סעיף 20 לתביעה).
15. כל אחת מהודעות אלו, הפוסט של "י.", הצאט בין "צ." לר. והודעת הדוא"ל לגב' כ. מהווה פרסום לפי סעיפים 1 ו-2 לחוק, הם מהווים עוולה אזרחית מכוח סעיף 7 לחוק ועל כן תבעה "א." סך של 140,000 ₪ מהנתבע 1 ו-70,000 ₪ מהנתבע 2 וזאת ללא הוכחת נזק מכוח סעיף 7א(ב) לחוק.

עיקר טענות הנתבעים:

16. מדובר בתביעה קנטרנית אשר נועדה לצרכי התביעה האחרת וסיכול פירוק השיתוף. העיתוי אינו מקרי ולא היה בא עולם אלמלא הוגשה התביעה האחרת.
17. לעניין הפרסומים של "י." מדובר בפנייה נרגשת אל האחות, זעקה לשיתוף פעולה מצידה, לשם פתרון הסכסוך בין הצדדים מחוץ לכותלי בית המשפט ובדרכי שלום. הוא העלה את תחושותיו הכנות ובל מקרה לא היה בכוונתו לפגוע בכל דרך שהיא בשמה וברגשותיה של התובעת.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 1708-02-15 א. ל. נ' א. ואח'

18. הפרסומים כולם אינם אמרות או תכנים המהווים לשון הרע כהגדרתם בסעיף 1 לחוק, הם אינם פוגעים בתובעת בכל דרך וכאמור אינם מהווים לשון הרע. התביעה הוגשה כדי להפעיל לחץ נפשי וכלכלי על האחים תוך שימוש לרעה בהליכי בית משפט.
19. יוער שאין בכתב ההגנה ולאור הנטען את טענות ההגנה ה"קלאסיות" מכוח סעיפים 14 ו-15 לחוק.

דיון:

20. השאלה לה אני נדרש בהכרעתי אינה בתחום העובדתי ביחס אליו הצדדים אינם חלוקים – משכך, הכרעתי נדרשת במשמעות שיש לצקת לפרסומים אלו, לשון אחר: להסיק על סמך הלשון של אותם פרסומים האם עולים הם כדי לשון הרע כדרישת החוק. אם כך הדבר והם אכן לשון הרע כמובנו על פי החוק מה הוא הפיצוי הראוי לתובעת, אם בכלל.
21. תחום זה של פרשנות הטקסט, הרמנויטיקה, היא זו אשר תעניק את המשמעות של הדברים שנאמרו בטקסט, במנותק מתפיסתם של הצדדים עצמם את הטקסט הרואים בצורה דיכוטומית את הטקסטים מושא פסק הדין.
22. פרשנות הטקסט המצוי בפרסומים מושא הדיון שלפני אמורים להכריע ולאזן בין שתי זכויות: הזכות לשם הטוב אל מול חופש הביטוי. שתי זכויות אלו מצויות באותו מפלס במדרג הזכויות והאיזון ביניהם מושג "...כפרי הערכה ערכית - עקרונית תוך יישום הערכה מושגית זו על נסיבותיו המיוחדות של המקרה" (תאמ (צפת) 54888-01-12 מאיר ועקנין נ' מוטי מועלם (16/12/12) המביא הדברים מרע"א 10520/03 בן גביר נ' דנקנר (12/11/2006)).
23. "...בהרמנויטיקה אין פרשנות אמיתית או שקרית כי אם פרשנות מסתברת מטקסט נתון....הקריאה המשפטית כידוע נתונה תחת עולם של כללים פרשניים שונים שאינם רלוונטיים לפרשנות טקסטים אחרים...פרשנות סבירה היא זו המקיימת לפחות פרשנות נוספת בצידה...פרשנות משפטית סבירה היא זו אשר לאור כללים משפטיים מקובלים החלים על אותו טקסט משפטי, מתיישבת עמו ואינה נדחית מפניו. אם היא סבירה הרי אין היא האחת והבלבדית" (יובל אזני תורת הסבירות במשפט (2012) עמ' 268-267; חיים פרלמן הלוגיקה המשפטית (1973) עמ' 145-144).

יחד עם זאת נקבע שהמבחן להתקיימות העילה בתביעת לשון הרע הוא אובייקטיבי ולא סובייקטיבי. "ב. המבחן, שבאמצעותו ייקבע אם אכן דברים מסוימים שפירסם פלוני עלולים להוות לשון הרע כלפי אדם פלמוני, אינו מבחן סובייקטיבי. המבחן הוא אובייקטיבי במהותו, לאמור: לא קובע, מה חושב הנתבע המרגיש עצמו נפגע. אלא הקובע הוא, כיצד עלולה החברה

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 1708-02-15 א. ל. נ' א. ואח'

לקבל את הדבר שבאותו פירסום...."על התובע היה לשכנעני כי בפרסום כפי שהוא נעשה יש משום פחיתות כבוד. פחיתה זו צריכה להיות פחיתה לא בעיני חוג מצומצם בלבד, הגם שחוג זה הוא חשוב בשבילו דהיינו, חוג אנשי מקצועו". (ע"א 466/83 אג'מאן שאהה, ארכיהגמון בכנסיה הארמנית בירושלים נ' הארכיהגמון יגישה דרדריאן פ"ד מט (4) 740,734 (09/01/1986)).

24. בע"א 751/10 פלוני נ' דיין-אורבך (08/02/12) קבע כב' השופט עמית מדרג או שלבים של בחינה בתביעת לשון הרע. השאלה הראשונה אותה יש לבדוק על פי תרשים הזרימה של כבוד השופט עמית היא "...אם הביטוי מהווה לשון הרע על פי אחת מארבע החלופות בהגדרה על פי סעיף 1 לחוק. רק אם התשובה חיובית עוברים לשלב הבא..." (פסקה 6 לפסק דינו של כבוד השופט עמית).

25. דומני שמשמעות הרשת החברתית, מאפייניה והיקפה אינם דרושים להסברים לעת הזו (להרחבה ראו: פסק דינה של כבוד השופטת רותם קודלר-עייש: תמ"ש (ב"ש) 21757-10-11 פלונית אלמוני (11/08/2013)).

26. על אף האמור מצא. להביא מדברי כבוד השופטת קודלר-עייש לעניין חלק מהשוני שבין פרסום עיתונאי לפרסום ברשת החברתית ובזו הלשון:

"ד. תוכנת השיתוף ברשת החברתית, לא זו בלבד שהופכת את מחשבותיו של הפרט לנחלת הכלל, אלא היא יוצרת מציאות אינטראקטיבית, דינמית, שבו הכלל משתתף לא רק בידיעה של הכתוב, אלא הוא גם מוזמן לחוות דעתו לגבי הכתוב, לשתף בו אנשים נוספים ואף ליצור שיח לגבי הכתוב.

ה. מבחינה זו, הפרסום ב"קיר" הפייסבוק שונה מפרסום עיתונאי, ששם היחסים בין העיתון לבין קוראיו, הם פחות דינמיים, ואין לקורא העיתון אפשרות לפרסם על גבי העיתון את תגובתו לכתוב ולהפיצו ברגע נתון ובמהירות לכל קוראי העיתון באותו יום.

ו. נגישות הרשת החברתית, אפשרויות השיתוף המתוחכמות, העדרן של מגבלות כניסה לחלק מן הפרופילים של המשתמשים, האפשרות לראות את כל המוצג בפרופיל של המשתמש שלא הגביל את הכניסה ל"דף" שלו, מהוות יסוד להגדרת הפרסום באמצעות הרשת החברתית כפרסום עפ"י לשון חוק איסור לשון הרע."

27. סעיף 1 לחוק קובע:

" 1. לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול –

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 1708-02-15 א. ל. נ' א. ואח'

- (1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג מצדם ;
 - (2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו ;
 - (3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו או במקצועו ;
 - (4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, גילו, מינו, נטייתו המינית או מוגבלותו ;
- בסעיף זה "אדם" – יחיד או תאגיד ;
- "מוגבלות" – לקות פיסית, נפשית או שכלית, לרבות קוגניטיבית, קבועה או זמנית"

28. סעיף 2(א) לחוק קובע ש"פרסום, לענין לשון הרע - בין בעל פה ובין בכתב או בדפוס, לרבות ציור, דמות, תנועה, צליל וכל אמצעי אחר". על פי סעיף 2(ב) לחוק פרסום "יחשב ככזה אם יעשה בעל פה, בכתב, בדפוס לרבות ציור, דמות, תנועה, צליל או כל אמצעי אחר".
29. כאמור הצדדים אינם חלוקים על עצם פרסום הפוסט, הציאט והודעת הדוא"ל האמורים ועל כן הפרסומים האמורים עומדים בקריטריון שנקבע בסעיף 2 (א) לחוק.
30. זה המקום לאתנחתא ולהדגיש: בסעיף 2 לפקודת הנזיקין קובע ש"נזק" הוא "אבדן חיים, אבדן נכס, נוחות, רוחה גופנית או שם טוב, או חיסור מהם וכל אבדן או חיסור כיוצאים באלה".
31. בהתבסס על הקבוע בפקודת הנזיקין מדגיש המלומד עו"ד אורי שנהר " לאור הוראות אלו זכאים תובעים שנפגעו מלשון הרע לפיצוי בגין שלושה סוגי נזקים: נזק ממון, נזק לשם הטוב ועגמת נפש... כיצד מוכיחים את הנזקים האמורים? כאשר מדובר בנזק ממוני פיצוי בגין נזק כזה ייפסק אם יוגשו לבית המשפט ראיות מהן ילמד שלתובע נגרם הפסד כלשהו כתוצאה מהפרסום... כשמדובר בפיצוי בגין פגיעה בשם הטוב... צריך התובע להוכיח את הנזק הזה באמצעות עדותם של כל האנשים אליהם הגיע הפרסום ובעדות זאת צריכים אותם אנשים לספר מה חשבו על התובע לפני הפרסום וכיצד ראו אותו בעקבותיו... אשר לעוגמת נפש... יש להוכיח באמצעות עדותו של התובע אשר יספר עד כמה סבל מהפרסום" אורי שנהר, "נזקי לשון הרע והוכחתם" עורך הדין ביטאון לשכת עורכי הדין בישראל (אפריל 2001)

32. התובעת מטעמיה בחרה שלא לתבוע על פי איזה מפרמטרים אלו ולהוכיח את הנזק הנטען והגישה התביעה ללא הוכחת נזק. חשוב להדגיש שבמכתב הדרישה, נספח ג' לתביעה ביססה התובעת גם נזק ממוני, וכך אף ניסתה העדה ר. לטעון, אך, כאמור, התובעת זנחה בכתב

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 1708-02-15 א. ל. נ' א. ואח'

התביעה עמדה זו של נזק, לכאורה, שנגרם לה, שינתה וביססה את תביעתה על נזק לא ממוני- פגיעה בשם הטוב. כאמור, הזכות לפסיקת פיצוי ללא הוכחת נזק תלויה בקביעה שהפרסום הנטען אכן עומד במבחני סעיף 1 לחוק.

33. בחינת הטקסטים שלפני תעשה במובחן בין הטקסט של "י." על "הקיר", הצ'אט שבין "צ." לר., והודעת הדואר האלקטרוני ששלח "צ." לגב' כ..

ה"פוסט" של "י." על ה- WALL (הקיר) בעמוד שלו:

34. ראש וראשון יובהר שהתובעת 'חילקה' את הפוסט למקטעי דברים, ככל הנראה, על מנת ליצור באופן מלאכותי העצמה של הדברים, אך גם בעשותה כן לא עומדים הדברים במבחנו של סעיף 1 לחוק לאמור, לקבוע ש"י." בדברים אלו עוול כלפיה על פי סעיף 1 לחוק.

35. אם בכך לא די, "א." לא ציטטה את מלוא דבריו של "י." בפוסט. המשפט המהפך בין שני חלקי הטקסט שצוטטו בכתב התביעה הוא משפט הקורא לתובעת ואומר "הכספים ישרפו לכולנו". לא בכדי צונזר משפט זה אשר יש בו להעיד על משמעות הפוכה של הדברים מאלו שמבקשת התובעת להציג.

36. הגם שלא הוכח לפני, נטען על ידי "א." שאינה חברה כלל בפייסבוק. הכיצד אם כן מתיישב הדבר עם טענתו של "י." שקרא לשלום לאחותו באמצעות הפוסט שעה שאינה פעילה כלל ברשת החברתית כלל. ראש וראשון יאמר שנספח ג' לכתב התביעה הוא העדות המידית שאין קשר בין הפרסום לנמען והמידע המפורסם מגיע לנמען הרצוי גם אם אינו פעיל ברשת החברתית. הכתיבה על הקיר ברשת החברתית הפכה בתקופתנו, לא אחת, לאמצעי ביטוי של המשתמשים בו בביטויים שלעיתים מזומנות אין להם כל מטרות מידית כמו "בוקר טוב עולם"; "שבוע טוב לכולם"; "אני והחברה בפאב"; "יצא. להופעה של פלוני בפארק" "מי מכיר"; "מי יודע" ועוד דברים כללים הנאמרים בבחינת נזקים לחלל הרשת שמא יפגשו באותם אליהם הם מכוונים אם בכלל. "הרשת החברתית מוגדרת כרשת בין "חברים" אך היא יוצרת הגדרת חברות משלה. ...סטטוס החברות באינטרנט בנוי בצורה ליניארית – כן חבר, לא חבר, ולכן כל דבר הנכתב על "הקיר" של אדם ברשת נחשף תוך זמן קצר לעיניהם של כל אלה המוגדרים כחבריו, גם כאשר ההיכרות עמם היא שטחית או כלל לא קיימת" (על סדר היום, "רשתות חברתיות", משרד החינוך מאי 2011).

על כן עצם אי חברותה של "א." בפייסבוק אינה מהווה כשלעצמה עילה לשלול את דברי "י." בקשר עם הפרסום. נהפוך הוא.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 1708-02-15 א. ל. נ' א. ואח'

"... התמכרות לרשתות חברתיות נוצרת בגלל הסיפוק המידי שאנו מקבלים... לפעמים משתמשים בהן כהסח דעת מקשים, דיכאון או חרדה שחווים בחיים. זה משהו שפונים אליו כדי לא להתעסק עם התמודדויות אחרות ובסופו של דבר גורם לכך שלא מתמודדים עם הבעיה האמיתית אלא רק מתחמקים ממנה" (ד"ר אלון יפה, ראש אחד-איך הרשתות החברתיות משפיעות על הביטחון העצמי שלנו, (09/09/16)).

37. דומני שלא יכולה לקום מחלוקת שהפוסט הוא קריאה של "י." ל"א." לפתור המחלוקת ביניהם שלא על דרך של התנהלות בבית משפט כפי שטענו האחים בכתב הגנתם לתביעה זו. יודגש שבעת כתיבת הפוסט "י." הוא נתבע 2 בתביעה לפירוק השיתוף שהגיש "צ." כנגד אחיו ואחותו.

לא מצא. בדברים של "י." לפיהם ככל שיהא הליך בבית המשפט הוא ישכור עורכי דין חזקים, ביטוי הנופל להגדרות של לשון הרע. הכיצד בוזתה התובעת באמירה זו? הכיצד יש באמירה זו להבאיש את ריחה בעיני הציבור? הכיצד פרסום זה מעמידה בגדרם של מבחני סעיף 1 לחוק? גם אם יסבור הסובר שיש באמירה זו הטחת אשמה נסתרת, נעלמת מעין, ש"א." היא המושכת לכיוון קיומו של הליך משפטי אין בדברים אלו כדי לפגוע בשמה הטוב של "א.", לבזותה או להשפילה.

38. כך, לא ברור הכיצד קריאה למנוע את הנצחת המחלוקת וגלגולה לדור הבא של המשפחה מהווה לשון הרע. איך קריאה לראות את אחיהם, "צ.", כמי שיכול להיפגע מהתדיינות משפטית מהווה פגיעה בתובעת על פי לשון החוק. היכן הביזוי של התובעת? היכן נפגע שמה הטוב? היכן נפגעה היא במתווה המציב לנו החוק בסעיף 1 לו.

39. ביטוי נאמן לחיזוק האמור הוא בתשובתו של "י." אשר נמנע מלהרחיב בעניין, אף שנשאל על כך על ידי חברה בשם ע. א. ב. ששלחה רצף סימני שאלה על הנאמר בפוסט. על כך השיב לה "י." "זה מסובך תרימי טלפון בהזדמנות". כעולה מתשובה זו מתחוויר שהפוסט אינו רצון להכפיש אלא, הוא אכן קריאה להדברות – קריאה לגיטימית בהחלט. לו הייתה כוונה בפרסומו של "י." היה משיב באותו פוסט ולא כותב את שכתב.

40. כך אף איני רואה משמעות פוגענית בשמה הטוב של התובעת בביטוי "הבן אדם השתגע, או שעלה לה השתן לראש" במענה שכתב "י." לחבר אחר שלו בפייסבוק ב.. התובעת לא זימנה את אותו ב. לעדות ממנה ניתן היה ללמוד על תחושותיו, כיצד הוא קרא הפוסט וללמד מכך מה חושב "האדם הסביר" כהגדרת התובעת, אשר זימנה את חברתה הטובה לעדות בשל הצ'אט שקיימה עם "צ." בהיותה לטעמה האדם הסביר. לבל יהא ספק, אין באמור כדי

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 1708-02-15 א. ל. נ' א. ואח'

- לקבוע שבנסיבות תיק זה היה עליה לזמנו, אלא שיש בכך ביטוי להתנהלותה בתביעה בבחירה להעדתה של ר., על כך להלן.
41. לגופם של דברים. בתגובה זו כתב "י." שני דברים. האחד "הבעיה שאין עם מי לדבר הבן אדם השתגע" והשני "...או שעלה לה השתן לראש".
42. הדיבור השתגע פירושו, בין היתר, הפסיק לפעול על פי הנורמות. הוא יכול לבטא כעס למשל "אפשר להשתגע מההתנהגות שלו"; הוא יכול לשמש ביטוי לאהבה "אני משתגע על הים" (ראו למשל הסרטים "משתגעים על מרי" (1998) "משתגעים מאהבה" (2005)); הוא יכול לשמש ביטוי לתיאור מצב רוח "לא רוצים לישון רוצים להשתגע" (מילוג המילון העברי החדש). כך, הביטוי "בעל הבית השתגע" יכול שיבטא "מכירת חיסול" כפי שניתן לשמוע בקריאתם של הסוחרים בשוק (הטור המקוון של זאב גלילי). אם בכך לא די זכורה אמרתו האלמותית של שר האוצר לשעבר יגאל הורוביץ "משוגעים רדו מהגג".
43. הנה כעולה מהדברים אין בביטוי זה פגיעה, אלא שהוא מבטא דפוס התנהגות לעיתים שונה מזה של המשתמש בו ולעיתים כתומך בתחושתו-תפיסתו של הכותב. ברם, מכאן ועד הפיכת אמירה זו לכזו הנופלת בגדרן של הגדרות סעיף 1 לחוק רחוקה הדרך, לטעמי, כרחוק מזרח ממערב.
44. הדיבור "עלה לה השתן לראש" אף הוא אינו ביטוי שיש בו סממנים של לשון הרע. פירוש הביטוי הוא שמושא ההפניה החל להתנשא בעקבות ההצלחה (רוביק רוזנטל מילון הסלנג המקיף, עמ' 281). לדידי, אמירה זו אין בה כדי להשפיל, לפגוע או לבזות אדם. לא כל אמירה אשר יש בה כדי להעיר או לבקר ואף למתוח ביקורת יש בה כדי להוות לשון הרע. בראיון לגלי צה"ל (27/10/04) אמר יאיר ניצני ביחס למושא הערצתו: "ת'אמת לא אמרתי אף פעם ליענקלה כי לא רציתי שיעלה לו השתן לראש, אבל אני מעריץ שלו כבר שלושים וחמש שנה." (שם) הנה השימוש באותו ביטוי כלפי מושא הערצתו.
- אלו רק מדגמים מייצגים. לבל יהא ספק, אין בדברי אלו כדי להצדיק השימוש בביטויים אלו, או לסבור שאלו נורמות הביטוי המתבקשות בשיח בין אנשים ברם, דומני, שדברים אלו הם ביטוי להתנסחות מקובלת בחברה עם כל הספק באיכותה של תקשורת מעין זו.
- אין ספק שהמוסיקה נותנת הטון. החבר ב. כתב בפוסט "הכי טוב לגמור בשלום ולא להגרר להבלי העולם הזה כידוע הכל נשאר פה". תשובתו של "י." היא קריאה של מצוקה המופנית לתובעת למען תתעשת ולא תוביל את האחים להתדיינות בבית משפט. לשון אחר יש

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 1708-02-15 א. ל. נ' א. ואח'

באמירה זו קריאה לפתור המחלוקת בדרכי שלום כשהביטויים האמורים מבטאים ייאוש ואבדן דרך והרצון הכן הימנע מהליכה לבית המשפט. לא נטען אחרת.

כל מקטע בפוסט אינו מהווה לשון הרע לפי רוחה של תקופה גם אם יש ביקורת על מטבעות לשון אלו ועדיף היה שאדם לאדם כאדם יתנסח בלשון נקייה. האמנם גם בקריאת הטקסט כיחידה אחת, בשילובם של הדברים אין משום "לשון הרע"? לטעמי לא. יתרה מכך לדידי קריאה ברצף של הדברים אף מקהה את תחושת אי הנוחות מכל מקטע של הפוסט בפני עצמו.

הצ'אט של "צ.צ." עם הגב' ר. ג.:

45. על אתר יאמר שאין לפני את המידע מה היה בפנייתו של ר. אל "צ.צ." שכן הנטען כלשון הרע הוא תגובה לפנייתו שלה. עוד יוער שהשיחה הנטענת כפוגענית נעשתה בין ר. חברתה של התובעת ו"צ.צ." מידע זה חשוב היה אם כן לר. בלבד.

46. התביעה שלפניי היא על הסך הסטטוטורי הקבוע בחוק ללא הוכחת נזק ולאורו של תיקון 6 לחוק. מה לי אם כן עדותה של ר.? אם בעדותה יש משום ניסיון להוכיח נזק ממוני או אחר זה לא נתבע שכן כזכור התביעה היא ללא הוכחת נזק. "פיצוי ללא הוכחת נזק לפי ס' 7א' לחוק איננו קנס אלא הוא נועד לפצות את הנפגע בגין נזקיו, בסכום קבוע וידוע מראש, גם מבלי שהנפגע יידרש להוכיח את שיעורו של הנזק" (ע"א (ת"א) 29415-06-12 הוצאת עיתון הארץ נ' עודד קאשי (22/01/14) סעיף 40 לפסק הדין; ע"א (ת"א) 9712-12-13 קר שירותי רפואה בע"מ נ' א.מ.ל. אמריקן ליזר בע"מ (13/04/15) סעיף 28 לפסק הדין).

ברי אם כן שטענות התובעת בסעיפים 119-120 לסיכומיה שר. לא נחקרה על תצהירה ולכן יש לקבל גרסתה, אין רלוונטיות. על אף הספק הגדול בעיני לעצם מתן התצהיר והעדויות של החברה, דווקא מעדותה אבל חשוב יותר מדבריה בצ'אט עצמו לעצם דבריו של "צ.צ." עולה שאין כל משמעות בעיניה ובעיני רבים אחרים הרואים בתובעת דמות ראויה וכדבריה שלה בצ'אט "בכל מקום בו אני הולכת אני שומעת על א. שבחים ואני רואה כמו עיני את הכנסת האורחים שלה..." ומה השתנה? דבר לא. בעדותה העידה היא "אישא שמקובלת על הבריות ועל העדה..."

בשולי הדברים מצאתי להתייחס לכך שר. עצמה היא זו אשר פותחת בדיון על חברתה. גם לאחר ש"צ.צ." מבקש לסיים השיחה עמה וכותב לה מפורשות "תודה ר. יקרה שבת שלום ומבורך היא גמרה לנו את הנשמה, זו תהיה בכיה לדורות" לא מרפה ר. וממשיכה במונולוג מטעם שבסופו ממליצה היא "אני מציעה שתעלה ותבקש את סליחתה כי הבנתי שהעלבתם

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 1708-02-15 א. ל. נ' א. ואח'

אותה קשה... עד ש"צ." כותב לה "אין לי כוח יותר לאלוקים פתיונות". ממי הבינה ר. שהאחים עלבו ב"א.?" מתי? באילו נסיבות? כל זאת לא מפורט ויש בכך להעיד על משמעות צ'אט זה.

מנגד אם כוונת העדוּת הייתה הרצון להציג את "האדם הסביר", הקורא הרגיל הרי שגם בכך לא מובנת עדותה. נקבע כבר ש"אין להביא ראיות בקשר לשאלה מה המשמעות שאותה ייחס קורא רגיל או סוג קוראים זה או אחר לפרסום ואין צורך בשמיעת עדויות ביחס לשאלה כיצד הובנו דברי הפרסום, אלא בית המשפט הוא שישקול את הדבר" (ע"א 740/86 יגאל תומרקין נ' אליקים העצני פ"ד מג(2) 337,333 (30/07/1989)).

ברי אם כן שאין מקום לטיעון התובעת המובא בסעיף 124 לסיכומיה ואף הרחבתי על כך לעיל לעניין זימון עדים אם זו הייתה מטרתה של התובעת.

47. ברם, גם אם צפו בהתכתבות זו גורמים נוספים אין בדברים שנכתבו כדי להוות לשון הרע. אין בדברים כדי לבזות את התובעת. "צ." נגרר לשיחה עם ר.. ראשיתה של הראיה שצורפה היא בדברי "צ." "ר. יקרה תודה על הברכות" בהמשך ובמענה לדברי ר. שלא צורפו. על כן, חזקה שצירופם של דברי הפתיחה של הצ'אט היה פועל כנגד התובעת משעה שמנעה המידע מבית המשפט ("י." קדמי על הראיות הדין בראי הפסיקה (2009) עמ' 1889).

48. לגופם של דברים משעה שהמילים בצ'אט אינן מנוקדות ניתן לקראן על פי המסתבר מהן. כך, האמירה "הקדושה בבית נהפכת פתאום לקללה" ניתן לקרוא ש "הקדושה בבית ... וחילולה של אותה קדושה ביתית היא על דרך פירוק המשפחה בשל הרצון לקבל יותר כסף בהמשכו של הצ'אט. אני דוחה את הפרשנות הבלתי רלוונטית שעלתה בסיכומים שיש באמירה זו זלזול באורח חייה הדתי של התובעת.

אין בדברים תיאור של "א." כאדם תאב בצע, אלא כעולה מהדברים מתאר "צ." פנייה להליכים משפטיים על מנת לשנות ההסכם בין היורשים – שמשמעותו המידית היא סכום כסף נוסף לתובעת מעבר לחלקה על פי אותו הסכם שחתמה עם האחים בשנת 1997, פתיחת ההסכם שנחתם יוביל בהכרח לפירוק המשפחה המורחבת והגרעינית. איני רואה במשפט זה כ"לשון הרע". יש מידה מוגזמת של טהרנות בהתייחסותה של התובעת לצ'אט זה. כך גם קריאה הקוראת למנוע הבאת הסכסוך לדיון בבית המשפט וההוצאות הנלוות להליך שכזה, כמו גם התמשכות ההליכים אינם מהווים, לדידי "לשון הרע".

שברו של "צ." עולה מהסיום של הצ'אט בכותבו "אין לי כוח יותר לאלוקים פתיונים". תחושתו של "צ." קודם לכך בה מתאר הוא את תחושותיו כאשר ברקע דרישותיה של "א."

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 1708-02-15 א. ל. נ' א. ואח'

לשינוי ההסכם כמי שעולמו חרב, כמי שהחמצן נגמר לו, והמחלוקת הקשה אשר בקעה בקע ו"תהיה בכיה לדורות" אינם עומדים לדידי בקריטריונים של לשון הרע.

49. לעניין זה יפים דבריו של כבוד השופט רובינשטיין בפרשת רמי מור "...עוד יש לזכור כי כשם שלא כל קריאת גנאי ברחובה של עיר מקימה עילת תביעה, כך אף לא כל פרסום מגנה ומגונה באינטרנט מהוה עילה." ובהמשך "... והנגישות של הנפגע עצמו, ושל שוחרי טובתו לאותם אתרים שבהם נעשה הפרסום הכולל לשון הרע, והיכולת לפרסם הכחשות ותגובות מתאימות ... כל אלה עשויים לעיתים תכופות לייתר את הצורך האמיתי בקיומה של תביעת לשון הרע, ואף להפוך את טענות הנפגע ל"זוטי דברים" (רע"א 4447/07 רמי מור נ' ברק אי.טי.סי (1995) החברה לשירותי בוק בינלאומיים בע"מ (25/03/2010)).

50. הוא המקרה שלפני. דבריה של ר. באותו צ'אט מרעיפה שבחים "א. יקר בכל מקום בו אני הולכת אני שומעת על א. שבחים ואני רואה כמו עיני את הכנסת האורחים שלה... היא כל כך לא חומרנית ויש לה נתינה עד כדי לחלוק את פת לחמה עם הסובל ...". דברים שיש בהם לייתר הצורך בהגשת התביעה שלפני, בהקשר זה, כדברי כבוד השופט רובינשטיין.

51. יוער בהקשר זה שלא יכולה לקום מחלוקת שעדותה של ר. היא עדות מטעם. ר. היא חברתה הטובה של התובעת "ש. כל הזמן את עם א. כן. גם אנחנו לומדים תורה יחד. גם בשבת אנחנו נפגשות בבית כנסת" (פרוטוקול עמ' 61 ש' 31-32) ואם לא די בדברים אלו שאלה ר. בסוף עדותה: "מה עם השאלות עם הבצע כסף וכל זה לא שואלים אותי?" (פרוטוקול עמ' 63 ש' 19) היש צורך להוסיף?

52. לאור האמור דין התביעה בהקשר פרסום הפוסט להדחות.

הודעת הדוא"ל של "צ." למנהלת החשבונות:

53. התובעת לא פירטה בכתב התביעה מה לדעתה יש בהודעת דוא"ל זו כדי לשמש לשון הרע. כתב התביעה מביא את תוכן הדברים שבהודעת הדוא"ל. אין ספק שלא כל ההודעה היא לשון הרע. אין זה מתפקידו של בית המשפט לבור מתוך ההודעה את הדברים אשר עשויים להוות לשון הרע כהבנת התובעת. כך נכתב בהקשר זה בסעיף 22 לתביעה: "יודגש כי בין הנתבע 1 לבין הגב' כ. אין כל קשר, חברי או עסקי, ופנייה זו מדגימה היטב את המגמתיות והכוונה הזדונית של הנתבע 1, להשחיר את שם התובעת בפני כל גורם שהיא נמצאת עמו בקשר ובמטרה להסב לה נזקים".

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 1708-02-15 א. ל. נ' א. ואח'

54. יחד עם זאת בחנתי את הנאמר בהודעת הדוא"ל, קראתי וקראתי ודומני שדבריי לעיל נכונים עם רכיבי הודעה זו. לא ראיתי באמור בהם לשון הרע. ההודעה כוללת תיאור עובדתי של המתבקש לביצוע על פי ההליך המשפטי ו"קיסור" על כך שהדברים לא נעשים כך. הביטוי אליו יכול ומתכוונת התובעת, שכן היא לא פרטה מה הוא הביטוי שגרם לה לנזק הוא "אבל זה שקבלתם חשבונית בערמה". המילה 'ערמה' מבטאת בעברית תחבולנות, תכסיסנות חוכמה ופיקחות (מילוג המילון העברי החופשי ברשת) (יהושע ט ג') כך אף במילון אבן שושן המוסיף מזימה, תחבולה אונאה (שמות כא יד). בסלנג העכשווי 'ערמה' היא ביטוי לחברמניות מסתדרנות (הסלנג של הסלבס אתר Y NET). כאשר מלוא הקשת של הפרשנות שלפני בהקשרה של ההודעה לא מצא. שיש בה לשון הרע. נכון שניתן היה לבחור דרך אחרת לתאר את מעשיה של התובעת, מבלי להיכנס לנכונות הדברים, אך לא ראיתי בכך את התיאור אותו מייחסת התובעת ל"צ". ביחס למייל זה.

נראה שסמן ימני בהקשר זה יכולה לשמש התייחסותו של כבוד השופט גרשון לשימוש בדימוי הבזוי לאשה כ"כוסית". ברי מלשון פסק הדין, ואין מחלוקת על כך שדעתו של כבוד השופט גרשון אינה נוחה לשון המעטה, עד הבעת סלידה מהביטוי אותו הוא ממעט לאזכר בפסק דינו. אך כבוד השופט גרשון כמי שער לרוח התקופה לא יכול היה לנתק את הדיבור מרוחה של התקופה, הגם שהדבר היה לצנינים בעיניו. בלשונו של כבוד השופט גרשון: "אכן מי שמצוי מעט בסלנג השגור בפי הצעירים דהיום, יאמר לך כי לעיתים נעשה שימוש בביטוי האמור דווקא כמחמאה למי שיש לה מראה מצודר, וזאת, למרות הסלידה מהשימוש במילה המאזכרת אבר מאברי גופה של האישה. למותר לציין שבסופו של דבר כל איש וסגנון דיבורו, ולמרות הסלידה מן המילה האמורה, איני סבור כי היה ראוי שהרשות תגיב כפי שהגיבה." (עצא חיי) 549/04 קושניר דימטרי נ' שירות בתי הסוהר (13/01/05) סעיף 7 ב' לפסק הדין).

כאמור אין לפני את התייחסות התובעת מה הפריע לה בטקסט האמור, אך נדמה שהכינוי ערמומי ברוח התקופה אינו יכול להיחשב לשון הרע.

מנגד, "צ." בהגנתו לא העלה כל טענה בקשר עם הודעת דוא"ל זו. מה היה לו לכתוב הדברים ולהתייחס בלשון זו בפני מנהלת החשבונות של התובעת, מה היה לו לתאר את שתיאר ולצורך מה? רוצה לומר שאין, לבד מהכחשה גורפת שהדברים אינם עומדים במבחני חוק לשון הרע דבר וחצי דבר עם הגנות החוק וכיוצא באלה.

55. בסיכומיה נסמכת התובעת על פסק דין בת"א (ב"ש) 45/87 שלמה קליין נ' גיל רונן פס"מ תשנ"ב 25/06/1992 515(2).

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 1708-02-15 א. ל. נ' א. ואח'

פסק הדין בעניין קליין שונה מהותית. התובעת טוענת בסיכומיה שנקבע שם שתיאור אדם כלא הגון מהווה לשון הרע. קריאה בעיון של פסק הדין מלמדת שלא כך הוא. אלא שבאותו פסק דין כבוד השופט לרון קובע שבהצטברות התיאורים שנתן הנתבע בכתבתו לתובע וביניהם אי הגינות יוצרים את התכונות השליליות שיש בהן כדי לעמוד בדרישות החוק. ומה נכתב באותה כתבה על התובע, מר קליין: "ביה"ד הרבני בבאר שבע שהחליט להסיר את התואר 'יהודי' מתעודת הזהות שלהם"; "קוראים לו קליין, וזה לא מקרה בלבד"; "אם ובנה הלכו לרבנות לבקש צו ירושה ואיבדו את יהדותם ויש בסיפור הזה אושוויץ ויש בו שירות בצה"ל, רק אנשים הגונים אין בו מצד הרבנות"; "קליין (שם התובע) הוא גוף, שחור זקן, אדום פנים וחבוש כיפת משי גדולה"; "קטן ומרושע הרב קליין". ההבדל בין הטקסטים זועק לשמיים.

ועל כן כתב כבוד השופט לרון "...כל אלה יש בהם להשפיל..." ללמדך שהשילוב של התכונות יש בו ליצור את לשון הרע. ברם, חרף זאת החליט כבוד השופט לרון ש"רק בדבר אחד יש בכתבה חריגה מן הראוי וכוונתי לתיאור הפיסי של התובע" (עמ' 526).

56. כאמור לעיל הטון עושה את המוסיקה. הגם שרכיבי הודעת הדוא"ל אינם מהווים כל אחד כשלעצמו "לשון הרע", שילובם של אלו, על דרך ההתנסחות, הנמען להודעת הדוא"ל והעיתוי מהווים יחדיו "לשון הרע" על פי החוק, אם כי ברף הנמוך שלו.

אחרית דבר:

57. מכל הטעמים שפורטו לעיל, אני סבור שלא ניתן לראות בפרסומים הראשון והשני מושא התביעה "לשון הרע" ודין התביעה בגינם להידחות.

58. סיכומי של דבר:

א. התביעה כנגד "י. נדחית.

ב. התביעה כנגד "צ. בשל הצ'אט עם ר. נדחית.

ג. התביעה כנגד "צ. בשל שליחת הודעת הדוא"ל לגב' כ. מתקבלת על פי האמור.

59. "צ. ישלם ל"א. בגין עוולת "לשון הרע" כביטוייה לעיל במשלוח הודעת הדוא"ל סך של 17,500 ₪.

60. משעה שרכיב אחד של התביעה כנגד הנתבע 1 נדחה ורכיב אחד התקבל לא מצא. לעשות צו להוצאות ביחסים אלו שבין התובעת לנתבע 1.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 1708-02-15 א. ל. נ' א. ואח'

61. משעה שההליכים התנהלו כאמור בצוותא חדא עם התביעה האחרת התובעת תשלם לנתבע 2 הוצאות משפט בסך 5,000 ₪.
62. מתיר פרסום פסק הדין בהסתרת פרטים מזהים.
63. תואיל המזכירות לשלוח פסק הדין לצדדים ולסגור התיק.

ניתן היום, י"א סיוון תשע"ז, 05 יוני 2017, בהעדר הצדדים.

מרדכי (מוטי) לוי, שופט